

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: *Egy fiatal építész*
Cím: *Budapest májfoltja*

Forrás: *Magyarország*

Bp. (Hely) *1937 XI. 24* (Idő) (Köt. v. füz.) (Old)

Osztályozás

Tárgy *725.091*

Hely

Idő

1937.

Személy

AZ OLVASÓ VÉLEMÉNYE

Budapest májfoltja

A következő sorokat kaptuk:
A Károly király út járókelői nagy készülődés szemtanúi. Az Orczy-ház helyén szinte máról-holnapra nőttek ki a földből a karsú betonvázak. Most már kezdik lebontani az állványokat is, de ami a szemünk elé tárul, az nagyon lesújtó. Bántó vörös tömeg meredezik a szemünk előtt gólyalábakra állítva. Kirí a környező házak összhangjából...
Szinte várostragédia az, ami szemünk előtt lejátszódik, még pedig mind városrendszertileg, mind léteiben, a házcsoport felépítésében.

„Nagyot koppan a sugárút, azután e hallgat!”

Itt volt az ideje, hogy a belső Erzsébetváros dsungeljeit végre megszüntessük. Ezen az értékes területen teljesen elavult házak állottak. A háború előtti idők terméketlen, reprezentációs elgondolásaival magyarázható, hogy az új városrész megnyitására — élő városrendészeti szempontok helyett — pusztán külsőségekből kiindulva megszületett az Erzsébet sugárút terve.

Az ilyen elgondolásnak van egy bizonyos tehetetlenségi ereje. Még megvalósulása előtt elavult ugyan, de vajjon kinek volna bátorsága meg nem csinálni? Létrejön tehát mégis egy sugárút (amely nem sugár) és amelynek sem eleje, sem vége nincsen. Hogy ezt jobban megérthessük, egy példával élék: Budapest egyik legszebb uccája az Andrássy út, de

jóvátehetetlen hibája a végződése. Ferde szög alatt torkollik a Vilmos császár útba és forgalmi folytatása — a Tisza István út — szűk és nem megfelelő. Nos, az új Madách Imre sugárút még ennél is rosszabb lesz. *Nekimegy a Városháznak, nagyot koppan és elhallgat.* Forgalmi folytatása nincsen. Ha a nagy forgalom a megkezdett irányban akar továbbhaladni, akkor nagy kerülőt kell tennie jobbra vagy balra, a Kossuth Lajos uccáig vagy a Tisza István útig.

Forgalmi útnak tehát nem megfelelő, de talán nem is annak szánták tervezői. Vannak széles, levegős utak, amelyek nem azért szélesek, hogy nagy forgalmat bonyolítsanak le, hanem, hogy ideális lakóuccák legyenek. Nos, ha forgalmi útnak rossz volt a Madách Imre sugárút, *lakóuccának még rosszabb*, mert zárt házsorú beépítésével az uccahossz egyik fele teljesen északi fekvésű. Aki ismeri a modern egészségkutatás eredményeit, a napfény fontosságát, az szinte megborzad arra a gondolatra

hogy hány száz újabb naptalan tiszta északi fekvésű lakásnak lesz e a sugárút a szülője. Szinte merény lennek mondható ez a nemzetes egészsége ellen és büntetni kellenek azokat, akik az északi lakások ilyen módon szaporítják. Pedig könnyen lehetett volna ezen a dolgon se gíteni, ha az új beépítési terv a sugárútra merőlegesen álló házsávokat írt volna elő, amely házsávoknak a kásai keletre, illetve nyugatra nétek volna.

„Az új májstfus”

Amilyen fájó az elrontott város rendezés, olyan bántó a szemünk előtt kitáruló kép is. A Madách Imre sugárúton készülő házak *kötelező homlokzattal épülnek*: pontosan megadott homlokzati kulissza mögé kell megtervezni az alaprajzot miként azt a legutóbb lezajlott OTI-pályázat is előírta. Szervetlen és kellemtelen feladat ez, aminek a jellemzésére idézem azoknak a kérdéseknek egyikét, amelyeket a tervező építésszek intéztek a kiíró bizottsághoz (13. pont):

»A kiírás szerint napos, levegős és higiénikus lakásokat kell tervezni. Kérek szíves felvilágosítást, hogy a programnak ehhez a pontjához, vagy pedig a kötelezően előírt homlokzathoz ragaszkodjam-e. A kettő egymást kizárja.«

Szervetlen feladat akkor is, ha jó és szép homlokzati kulisszához kell alkalmazkodni, de, sajnos, ebben az esetben még ezt sem mondhatjuk. A Madách tér e részén körülbelül 7 méter mély árkádokat írtak elő, amelyek teljesen tönkreteszik az üzletbeépítés gazdaságos lehetőségét! De ezek az árkádok egészen az első emeletig tartanak, megnyomorítván azt is. *Képzeliük el még hozzá, hogy mily sötétek lesznek ezek az elsőemeleti helyiségek, amikor ablakjuk felett 7 méter kiugrású mennyezet nyúlik előre.* A házak pedig valóban olyanok, mintha gólyalábakon állának. Az épületek homlokzata kötelezően klinker téglával burkolandó. Legyünk őszinték! A klinker német eredetű anyag és zordsága, komorsága a magyar lelkülettől teljesen idegen. A ködös Észak-Németország e rideg anyagával csinálnak »magyaros« építészeti!

Még hozzá az elkészült burkolat

tulajdonképpen nem is klinker, hanem annak egy csúnya változata. A valódi klinker élénkebb anyag, míg a Madách sugárúti házak burkolata halott májszínű burkolat. Ez a vörös tömeg nem illik sem a városháza barokkjához, sem a környék legnemesebb épületéhez, az Adria biztosító palotájához.

Valóban akkor kapunk helyes mértéket ez épülettömeg esztétikai értékének megítéséhez, ha összehasonlítjuk az évtizedekkel ezelőtt épült Deák téri palotával. Milyen nemes egyszerűség, fehér puritánság! És mennyivel modernebb!

Szörnyű elképzelnünk, hogy ez a hatalmas, egységes épülettömb bizonyára kényszerítő hatású lesz a jövőendő városháza stílusára is. *Képzeliük el az új »máj architektúrájú« városházát összeépítve a finom és diszkrét Martinelli homlokzattal, a város háza megmaradó műemlék részével.*

Nem akarunk mi stílusegység jel szava alatt elavult dolgot csinálni. A Martinelli-homlokzat kedvéért nem kell okvetlen barokk városházát építeni, de míg egy sima, fehér, modern új épület csak kiemeli és aláhúzza a Martinelli-szárny finomságait (miként az egyszerű fehér fal a díszes erkélyrácsokat a kaliforniai villákon) époly zavaró és stílus abszurdum lesz az új »májstílus« és szép műemlékünknek összeházasítása.

A nyestégláépítészetnek egyetlen komoly értékes tradíciója van nálunk. Ezek a Lajta Béla házai: a vasúcai kereskedelmi iskola, stb. Mért nem követik hát legalább ezt a tradíciót? Lajta házai azonban jóval magasabban állnak még modernség tekintetében is, pedig a háború előtt épültek.

A kár szinte jóvátehetetlen. Az egyetlen segítség ma már csak abban van, ha izoláljuk ezt — a várost elcsúfító óriás májfoltot.

Egy fiatal építész